

לימודים לתואר שני בארכיאולוגיה

(סימן מחשב 2-135)

מטרת הלימודים

לימודי ארכיאולוגיה נועדו להרחיב ולהעמיק את ידיעות הסטודנטיות והסטודנטים בתחום כדי להכשירם למחקר עצמאי ולעבודת שדה.

נתיבי הלימוד

הלימודים מתקיימים בנתיב המחקרי עם עבודת תזה ובנתיב הכללי בלי עבודת תזה. סטודנטיות וסטודנטים בשני נתיבי הלימוד יהיו רשאים ללמוד חלק מהקורסים במחלקות קרובות בהתאם להתמחותם ובאישור המנחה והאחראי על לימודי התואר השני.

משך הלימודים

משך הלימודים בתואר השני, בשני נתיבי הלימוד, הינו שנתיים.

בנתיב הכללי יש לסיים את חובות השמיעה בכל הקורסים עד תום השנה השנייה ללימודים, להיבחן בבחינת גמר עד תחילת נובמבר ולסגור את התואר עד סוף דצמבר של השנה השנייה, כדי שתתאפשר קבלת תעודה בטקס הענקת התארים הקרוב.

בנתיב המחקרי יש לסיים את חובות השמיעה בכל הקורסים ולהגיש את עבודת התזה לשיפוט, מאושרת על ידי המנחה והמחלקה, עד תחילת ספטמבר של השנה השנייה ללימודים. למי שאושרה דחיית מועד הגשת העבודה עד תחילת אוקטובר של אותה השנה, לא מובטחת קבלת תעודה בטקס הענקת התארים הקרוב. בקשה להארכת משך הלימודים לסמסטר נוסף לצורך השלמת עבודת התזה תוגש, בהמלצת מנחה ודוח התקדמות במחקר, לאישור ועדות המוסמכים המחלקתית והפקולטית עד תחילת שנה הלימודים הקרובה.

סמינר מחלקתי

בשני נתיבי הלימוד, עם או בלי תזה, קיימת חובת השתתפות בסמינר מחלקתי, המתקיים פעם בשבועיים במהלך כל סמסטר. ההשתתפות בסמינר מחייבת רישום לקורס סמינר מחלקתי, המקנה חצי נקודת זכות בכל סמסטר, סך הכל 2 נקודות במהלך התואר.

עבודת גמר (תזה)

הסטודנטיות והסטודנטים בנתיב המחקרי יכתבו עבודת תזה בהנחיית חבר או חברת סגל מן המניין בדרגת מרצה ומעלה. עבודת התזה תוגש לשיפוט בתום השנה השנייה ללימודים, עד תחילת חודש ספטמבר. בנוסף, הסטודנטיות והסטודנטים יציגו את עבודתם בסמינר המחלקתי.

חובה לקרוא את הפרק הכללי נהלים ותקנון עבודת גמר בפקולטה:

תכנית הלימודים בנתיב המחקרי

נקודות	קורסים	שנה
4	שפה עתיקה או מודרנית או קורס בחירה במסגרת לימודי המחלקה בהתאם להתמחות הלימודים ובאישור המנחה וראש המ"א: התמחות בתקופת הפרהיסטורית, בארכיאולוגיה היסטורית או בארכיאולוגיה בשילוב תחום ידע אחר, פוטרת מלימודי שפה עתיקה ויש ללמוד קורס אחר במקום בהיקף של 4 נקודות זכות	ראשונה או שנייה
0.5	135.2.0049 סמינר מחלקתי שנה ראשונה א	ראשונה
0.5	135.2.0059 סמינר מחלקתי שנה ראשונה ב	
0.5	135.2.0060 סמינר מחלקתי שנה שנייה א	שנייה
0.5	135.2.0070 סמינר מחלקתי שנה שנייה ב	
2	135.2.5201 ארגון מחקר וכתובת הצעת מחקר*	ראשונה ושנייה
2	135.2.5141 שיטות כמותיות ושימושי מחשב* *הקורסים מתקיימים אחת לשנתיים. יתקיימו בשנת תשפ"ה.	
10	קורסי חובה	
18-14	קורסי בחירה במסגרת לימודי המחלקה	ראשונה ושנייה
2-8	קורסי בחירה ממחלקות אחרות בהתאם להתמחות הלימודים ובאישור המנחה וראש המ"א	ראשונה ושנייה
4	135.2.9991 עבודת גמר (תזה) סמסטר א	שנייה
4	135.2.9992 עבודת גמר (תזה) סמסטר ב	
40	סך הנקודות לתואר	

הרכב הציון הסופי לתואר

50%	קורסים
50%	עבודת גמר

תכנית הלימודים בנתיב הכללי

שנה	קורסים	נקודות
ראשונה או שנייה	שפה עתיקה או מודרנית או קורס בחירה במסגרת לימודי המחלקה סטודנטיות וסטודנטים בנתיב הכללי רשאים שלא ללמוד שפה עתיקה או מודרנית. מי שיבחרו שלא ללמוד שפה, ילמדו קורס בחירה בהיקף של 4 נקודות לפי החלטת ועדת המוסמכים המחלקתית	4
ראשונה	135.2.0049 סמינר מחלקתי שנה ראשונה א	0.5
	135.2.0059 סמינר מחלקתי שנה ראשונה ב	0.5
שנייה	135.2.0060 סמינר מחלקתי שנה שנייה א	0.5
	135.2.0070 סמינר מחלקתי שנה שנייה ב	0.5
	קורסי חובה	6
ראשונה ושנייה	קורסי בחירה במסגרת לימודי המחלקה	20-18
ראשונה ושנייה	קורסי בחירה ממחלקות אחרות בהתאם להתמחות הלימודים ובאישור המנחה וראש המ"א	2-8
תום שנה שנייה	בחינת גמר	0
	סך הכל נקודות לתואר	40

לסטודנטיות ולסטודנטים בנתיב הכללי מומלץ ללמוד את הקורסים הבאים :

*'ארגון מחקר וכתובת הצעת מחקר' 135-2-5201

*'שיטות כמותיות ושימושי מחשב' 135-2-5141

*'הקורסים מתקיימים אחת לשנתיים. יתקיימו בשנת תשפ"ה.

בחינת גמר

הסטודנטיות והסטודנטים יבחנו בבחינת גמר בתום השנה השנייה ללימודים, ובתנאי שסיימו את חובות השמיעה לתואר, ושמוצע הקורסים הוא 75 לפחות. הבחינה מתבצעת בתיאום ובאישור מזכירות המחלקה. ציון עובר בבחינת הגמר הינו 75.

הרכב הציון הסופי לתואר

קורסים	75%
בחינת גמר	25%

מגמה במדעי החומרים הארכיאולוגיים והשימור

המגמה במדעי החומרים הארכיאולוגיים והשימור היא כיום חלק מקונסורציום אירופי של תכניות כאלה הכולל תשע אוניברסיטאות ועשרה מוסדות לא אקדמיים, מקיימת חילופי תלמידים והשתלמויות בחו"ל ונתמכת בין היתר מקרנות אירופיות. המגמה שמה לה למטרה להכשיר את תלמידיה לבצע מחקרים בתחומי הרכב החומר של ממצאים ושכבות ארכיאולוגיות, לימוד הטכנולוגיה הקדומה, חקר תהליכי הבליה של חפצים באמנות ובארכיאולוגיה והשיטות למניעתם ופיתוח שיטות לחקר האותנטיות של חפצים בארכיאולוגיה ובאמנות. בהיותה בין תחומית, משלבת המגמה מגוון קורסים תיאורטיים ומעשיים מתחומי הארכיאולוגיה האנליטית והגיאור-ארכיאולוגיה, טכנולוגיות העבר וסביבת האדם, תולדות וחקר האמנות ועוד.

הלימודים במדעי החומרים הארכיאולוגיים והשימור מתנהלים בשני נתיבים: מחקרי עם עבודת תזה וכללי ללא עבודת תזה. הלימודים בנתיב הכללי מיועדים להעשיר את עולמם של ארכיאולוגיות וארכיאולוגים ושל שוחרות ושוחרי האמנות ותולדות הטכנולוגיה והאמנות וההיסטוריה האנושית בכלל. יחד עם זאת, המגמה מכוונת מעצם טבעה למי שמתעתדים לכתוב עבודת גמר (תזה) בנתיב המחקרי ובעיקר לאלה המתכוונים להמשיך לתואר שלישי. הלימודים בנתיב המחקרי מיועדים להכשיר מדעניות ומדענים בחקר החומרים והשימור בארכיאולוגיה ובאמנות, ואילו לימודי התואר השלישי מתרכזים בתחומי העניין של המועמדות והמועמדים לפי התאמה אישית ובהידברות עם מנחות ומנחים פוטנציאליים מבין חברי הסגל האקדמי הבכיר.

בהיותה בינתחומית, מאפשרת המגמה מגוון רחב של קורסים המשתפים תחומים רבים של מחקר. קורסים משותפים המשלבים בין המדעים לבין הארכיאולוגיה, ההיסטוריה המקראית, תולדות האמנות, תרבויות המזרח הקדום והמוזיאולוגיה יוצעו במידת האפשר מידי שנה תוך שיתוף מרצים מתוך המחלקה ומן המחלקות השותפות. כל אלה יצטרפו לרשימת קורסי הבחירה המופיעים בהמשך.

מבנה הלימודים:

קורס	נתיב מחקרי עם עבודת תזה	נתיב כללי ללא עבודת תזה
קורס מבוא	4 נקודות	4 נקודות
קורסי חובה	8 נקודות (או 4 נקודות נוספות על חשבון בחירה)	8 נקודות (או 4 נקודות נוספות על חשבון בחירה)
קורס בסיס	4 נקודות (או 4 נקודות נוספות על חשבון בחירה)	4 נקודות (או 4 נקודות נוספות על חשבון בחירה)
קורסי ליבה	8 נקודות	8 נקודות
קורסי בחירה	8 נקודות	16 נקודות

נתיב כללי ללא עבודת תזה	נתיב מחקרי עם עבודת תזה	קורס
פרוייקט גמר ובחינת גמר ללא נקודות	8 נקודות עבודת גמר	עבודת גמר פרוייקט גמר ובחינת גמר
40 נקודות	40 נקודות	סך הכל לתואר

תכנית הלימודים

המגמה מתבססת על התאמה אישית של הקורסים הנבחרים למחקר הספציפי של כל סטודנטית וסטודנט. המחלקה והמנחה ייעצו אילו קורסים על כל אחת ואחד 'לתפור' לעצמם לפי תחום ההתעניינות בהתאם לתכנית המפורטת בהמשך.

קורסי קדם מקורסי הבחירה לסטודנטיות ולסטודנטים בעלי תואר בוגר, הקורסים אינם משקללים במניין הנקודות לתואר שני.

אחד מהקורסים הבאים, הניתנים במסגרת לימודי התואר הראשון בארכיאולוגיה, במידה ולא נלמד. את הקורס יש ללמוד לפני הקבלה למגמה בשנה הראשונה.

מספר קורס	שם קורס	שעות
135.1.3181	שיטות מדעיות בארכיאולוגיה	2
135.1.0145	ארכיאולוגיה בראי החומרים	2
134.1.0160	סדנה בהכרת חומרים	2

אחד מקורסי המבוא הבאים הניתנים במסגרת לימודי התואר הראשון במחלקות: מדעי הגיאולוגיה והסביבה, מדעי הסביבה, גיאואינפורמטיקה ותכנון ערים, תולדות האמנות ותרבות חזותית או הנדסת חומרים, יילמד לפני לימודי המגמה או במהלך השנה הראשונה להם, על פי בחירת הסטודנטית או הסטודנט ובאישור ראש המגמה, בהתאם לדרישות הקדם במחלקה הרלוונטית:

מספר קורס	שם קורס	שעות	סמסטר
יש לפנות למחלקה	גיאולוגיה		א או ב
206.1.1031	חומרי כדור הארץ	8	א
365.1.1021	תורת החומרים 1	4	א
194.2.0130	אוצרות רעיונית ומעשית א	4	א ו-ב
194.2.0140	אוצרות רעיונית ומעשית ב		

קורסי מבוא - חובה ללמוד את שני הקורסים הבאים (שיועברו ברוטציה):

מספר קורס	שם קורס	נקודות	סמסטר
יש לפנות למחלקה	קריאה ביקורתית בארכיאולוגיה מדעית	2.00	א או ב
135.1.0086	טכנולוגיה ותרבות חומרית	2.00	א או ב

קורסי חובה

חובה לבחור 8 נקודות זכות מתוך הקורסים שלהלן. באישור המחלקה ניתן לבחור קורסים נוספים על חשבון קורסי הבחירה:

מספר קורס	שם קורס	נקודות	סמסטר
135.2.0107	שיטות אנליטיות בארכיאולוגיה ובאמנות	2	ב
135.2.0046	מעבדת שדה בארכיאולוגיה	4	ב
135.2.5141	שיטות כמותיות ושימושי מחשב	2	א
135.2.0099	שיטות מדעיות במורשת תרבות – ארכיאולוגיה של מוזיאונים ושדה	4	ב
135.2.0137	יסודות בגיאוארכיאולוגיה	2	ב
135.1.0045	הארכיאולוגיה של שרידי בעלי חיים: יחסי אדם-חיה-סביבה	2	ב

קורסי בסיס

אחד מהקורסים הבאים (מועברים ברוטציה) או קורס בסיס אחר בהיקף זהה שייקבע וייכלל במגמה באישור המחלקה. באישור המחלקה ניתן לבחור בשני הקורסים, על חשבון קורסי הבחירה.

מספר קורס	שם קורס	נקודות	סמסטר
135.2.0066	מיקרו-ארכיאולוגיה א	2	א ו-ב
135.2.006	מיקרו-ארכיאולוגיה ב	2	(שנתי)
135.2.0079	מיקרוארכיאולוגיה למתקדמים א	2	א ו-ב
135.2.0089	מיקרוארכיאולוגיה למתקדמים ב	2	(שנתי)

קורסי ליבה

שני קורסים בהיקף 8 נקודות מהקורסים הבאים (מועברים ברוטציה):

מספר קורס	שם קורס	נקודות	סמסטר
135.2.0087	חומר ורוח - טכנולוגיות העבר בראי חקר החומרים א	2	א ו-ב
135.2.0097	חומר ורוח - טכנולוגיות העבר בראי חקר החומרים ב	2	
135.2.0056	מחקר מודרך בחקר החומר בארכיאולוגיה ובאמנות	2	ב

קורסי בחירה

במסגרת קורסי הבחירה יש ללמוד קורסים מתכנית הלימודים לתואר מוסמך של המחלקה למקרא, ארכיאולוגיה או מהמחלקות השותפות בהתאם לנושא המחקר הספציפי ובאישור מנחה עבודת התזה או מנחה הפרויקט המסכם. קורסי הבחירה יהיו בנושאים הנוגעים לתזה או לפרויקט המסכם, או סמינרים מתחומים רחבים רלוונטיים. בנוסף, יהיו פתוחים גם הקורסים הבאים ממחלקות אחרות (שההרשמה להם מחייבת אישור מן המחלקה המארחת).

מספר קורס	שם קורס	נקודות
194.2.0090	אוספים מוזיאונים ותצוגות-היסטוריה תיאוריה ואתיקה	2
194.2.0028	סיפורי חיים, הסטוריה אוראלית ותיעוד א	2
194.2.0038	סיפורי חיים, הסטוריה אוראלית ותיעוד ב	2
128.1.1051	מבוא לגיאומורפולוגיה*	3
128.1.0110	מבוא לתורת הקרקע*	3
128.1.2621	גיאומורפולוגיה דינמית*	3
206.2.3891	סדימנטולוגיה ימית: איסוף דוגמאות, תיעוד וניתוח של סדימנטים ממפרץ אילת	3
128.2.5631	מעבדה בגיאומורפולוגיה*	3

פרטים נוספים על המגמה, הקורסים, המעבדות והאמצעים העומדים לרשות הסטודנטיות והסטודנטים ניתן למצוא באתר: [מגמה במדעי החומרים הארכיאולוגיים והשימור](#)

לימודי השלמה לקראת תואר שני:

על הסטודנטיות והסטודנטים המשלימים:

- א. ללמוד את כל קורסי מבואות החובה לתואר ראשון בארכיאולוגיה (12 נק"ז). קורסים אלה אינם משתקלים במניין הנקודות של התואר השני.
- ב. להירשם לקורסים מלימודי התואר הראשון בארכיאולוגיה מתוך הקורסים של כלי חרס (מקראית וקלאסית) וכלי צור, בהיקף של 8 נקודות, כחלק מתכנית הלימודים לתואר שני. יעשה ניסיון להתאים את הקורסים אותם הם אמורים לקחת לכיוון ההתמחות ולהתחשב בקורסים רלוונטיים שנלמדו בעבר במסגרת לימודי התואר הראשון.
- ג. להשתתף בשבועיים חפירה לימודית וחמישה ימי סיור, לפני או במהלך לימודי התואר השני.

לפרטים נוספים:

ליאה שניידר 08-6461092, liaschn@bgu.ac.il